OPŁATA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok IV. Kraków, niedziela 25 września 1921. Nr. 254.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Pecz. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Kru 10 Mk.

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 240·—, kwart. 720·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 270·— , 810·— ,
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 285·—, , 855·— ,
Za granicą: z przesyłką pocztową . . . 325·—, , 975·— .
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 7·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 20. Nadesłane Mk 50·—. Wiersz nonparelowy 1 sp w tekście Mk 70·—, Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 80 Mk
Zawiadomienia ślubne i gratulacye 200 Mk.

Trybunał sprawiedliwości -- początkiem sprawiedliwości

Kraków, 24 września.

(st) Wśród wrzawy i hałasu codziennej politycznej szarzyzny przechodzi prawie bez wrażenia wypadek, który niewątpliwie w dawnych przedwojennych czasach skupiłby na sobie wyłączną uwagę całego cywilizowanego świata i przekazałby pamiętną datę wdzięcznej potomności.

W Genewie wybrano właśnie Zgromadzenie Ligi — przedstawicielstwo blisko pół setki niepodległych państw całego świata — sędziów międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, ostatecznie przypieczętowując wielkie dzieło, zbliżające nas do lepszego jutra.

Ukonstytuowanie M. T. S. — to pierwszy jasny punkt w ciemniach wilsonowskiej organizacyi międzynarodowej.

Groźna, obłożna choroba, jaka opanowała organa Ligi Narodów — trwająca bez przerwy i prawie bez zmiany mimo najróżnorodniejszych zabiegów lekarskich, była bowiem w stanie napełnić najróżowiej nastrojonych jej zwolenników poważną troską o przyszłość społeczeństwa narodów i światowego pokoju. Wątła roślinka zaszczepiona niewprawną ręką alianckiego ogrodnika poczęła już schnąć i więdnąć na piaszczystym gruncie współczesnych nastrojów i tendencyi. Walcząc równocześnie na dwa fronty, przeciwko mrożącemu sceptycyzmowi starej konserwatywnej dyplomacyi, która hamulcem zgryźliwej ironii opaźniała pierwsze nieśmiałe kroki i przeciw rozgorączkowanym utopistom, którzy chcieli zawrotnie przyspieszyć jej pochód — nie zdołała Liga narodów znaleźć zbawiennej linii złotego środka. Pacyfikacya świata okazała się niestety na jawie zwodniczym snem. Straży pożarnej Ligi narodów nie udaje się stłumić coraz częściej wybuchających na zgliszczach wojny światowej płomieni wojen, konfliktów, antagonizmów. Ubezwładniona w pokojowej działalności stara się nadrobić brak pozytywnych wyników w tej swej głównej dziedzinie chaotycznymi wysiłkami w innych drugorzędnych, przez co rozprasza swą energię i traci nadwątlone już siły. Byłoby niesprawiedliwością winić za to wszystko samą Ligę. Adres zarzutów byłby fałszywy. Winna jest tylko polityka aliantów, która spaczyła nieoględnością swą twór własny. Liga narodów nie jest odpowiedzialną za swój stan obecny.

W jej wyłącznej mocy leży dziś natomiast uczynić wszystko, by zejść z błędnej drogi i poszukać lepszej, któraby zawiodła pewniej do zamierzonego celu.

Czy widać usiłowania w tym kierunku u obecnych włodarzy Ligi? Zdaje się, że ukonstytuowanie M. T. S., dokonane w nieprawdopodobnie trudnych warunkach, jest pierwszym stanowczym krokiem ku spełnieniu wysokich ideałów światowej społeczności narodów.

Dotychczas walczyły ze sobą o lepsze w łonie samej Ligi dwie tendencye. Jedni szukali ratunku dla zagrożonego pokoju światowego w politycznych metodach o szerokiej zresztą skali i zawartości. Drudzy dążyli do stworzenia prawnych instancyi, któreby stosunki między narodami ukształtowały na wzór stosunków między jednostkami, wedle wiecznych zasad sprawiedliwości. „Ubi societas ibi ius" rozumowali drudzy. W społeczeństwie narodów musi zatryumfować nareszcie prawo, jeśli nie ma się ludzkość napowrót stoczyć w dół, z tej wysokości, jaką osiągnęła po tysiącletnich wysiłkach i mozołach. Początkowo zwyciężała w Lidze pierwsza idea. Jej bolesne skutki widzimy dziś wszędzie dookoła siebie. Przez powstanie międzynarodowego trybunału zostaje ona zdetronizowana na rzecz drugiej, naszem zdaniem bardziej odpowiadającej potrzebom społecznym i obiektywnym możliwościom.

Idea stałego międzynarodowego sądownictwa nie jest nową. Dzisiejsza koncepcya to wynik

Sprawa Galicyi wschodniej w Genewie.

O brzmienie wniosku w sprawie wschodniej Małopolski

Genewa. PAT. (Od specyalnego korespondenta). Na popołudniowem posiedzeniu komisyi politycznej poruszono sprawę francuskiego tłomaczenia tekstu wniosku Deherty'ego w kwestyi wschodniej Małopolski. Według tego wniosku zgromadzenie ma wezwać Radę Ligi narodów do zwrócenia uwagi rady najwyższej na konieczność jaknajszybszego uregulowania sprawy „statutu" dla wschodniej Małopolski. W tekście francuskim wyraz angielski „status" został przetłomaczony na „statut". Aszkenazy zaproponował zastąpić ten termin formułą „stan prawny", jako bardziej odpowiadający duchowi terminu angielskiego. Aszkenazy zaznacza, że gdyby zmiana ta została przyjęta, gotów jest wówczas poprzeć wniosek Deherty'ego. Zmiana zaproponowana przez delegata polskiego została przyjęta.

Oświadczenie Take Jonescu.

Genewa. PAT. (W. B. K.) W rozmowie z przedstawicielami prasy oświadczył rumuński min. spraw zagranicznych Take Jonescu, że sprawa Galicyi wschodniej musi być w interesie Rumunii i Europy rozwiązana przez włączenie Galicyi wschodniej do Polski.

Ukraina chce wstąpić do Ligi narodów.

Genewa. PAT. (Od specyalnego korespondenta). Przedstawiciel republiki ukraińskiej przy Lidze narodów Aleksander Szuldin wystosował do sekretaryatu generalnego Ligi pismo, w którem wyraża pragnienie i nadzieję Ukrainy wstąpienia do Ligi narodów. Rząd Ukrainy nie wznawia w chwili obecnej prośby o przyjęcie wystosowanej do Ligi w roku 1920 zastrzega sobie jednak prawo wznowienia tej prośby w chwili bardziej odpowiedniej.

Łotwa, Estonia i Litwa przyjęte do Ligi narodów.

Genewa. PA.T (Od specyalnego korespondenta) Dzisiejsze plenarne posiedzenie Ligi Narodów było poświęcone sprawie przyjęcia Estonii, Łotwy i Litwy do Ligi narodów. W imieniu komisyi zabrał głos senator Reynold, przemawiając za przyjęciem Łotwy i Estonii. Przystąpiono do głosowania w sprawie Estonii. 36 państw wypowiedziało się za przyjęciem Estonii, 12 wstrzymało się od głosowania, między innemi Polska i Jugosławia Delegat czeski opuścił salę przed przystąpieniem do głosowania. Był on również nieobecnym w czasie głosowania nad sprawą przyjęcia Łotwy i Litwy. Delegaci polscy byli nieobecni od początku głosowania aż do jego końca. Wynik głosowania przyjęto oklaskami. Za przyjęciem Łotwy wypowiedziało się 38 państw, przy pięciu wstrzymujących się od głosowania. Między wstrzymującymi się znajdowały się Polska, Jugosławia i Czechosłowacya. Przewodniczący ogłosił przyjęcie Łotwy do Ligi narodów, co zostało przyjęte oklaskami.

Następnie zabrał głos drugi delegat komisyi Poullet. Przemawiał za przyjęciem Litwy. W głosowaniu za przyjęciem Litwy wypowiedziało się 36 państw, 12 delegatów nie odpowiedziało na wezwanie, między nimi Polska, Jugosławia i Czechosłowacya a także i Rumunia. Należy zaznaczyć, że ta ostatnia głosowała za przyjęciem Estonii i Łotwy. Przed przystąpieniem do głosowania nad przyjęciem Litwy, delegat rumuński opuścił salę. Przewodniczący oznajmił przyjęcie Litwy do Ligi narodów, co również przyjęto oklaskami.

Przewodniczący złożył życzenia trzem nowym członkom Ligi i oświadczył, że Liga zaprosi niezwłocznie delegatów tych państw do wzięcia udziału w posiedzeniach. Delegaci Estonii, Łotwy i Litwy znajdowali się w czasie posiedzenia w łożach dyplomatycznych. Prawdopodobnie już w jutrzejszem posiedzeniu zajmą oni miejsca na sali posiedzeń. W ten sposób delegaci Litwy wezmą udział w obradach nad sprawą zatargu polsko-litewskiego. Szereg państw południowo-amerykańskich nie wziął udziału w głosowaniu. Należy zaznaczyć, że Polska, która nie brała udziału w dzisiejszem głosowaniu, poparła w komisyi wniosek o przyjęcie Estonii i Łotwy, natomiast głosowała w komisyi przeciwko przyjęciu Litwy.

Po ukończeniu posiedzenia przewodniczący odczytał wniosek komisyi projektodawczej o odesłanie do komisyi politycznej wniosku w sprawie Małopolski wschodniej. Wniosek został przyjęty.

Jak Polska przyjmie decyzyę w sprawie Wilna?

Z głosów prasy zagranicznej.

M. Warszawa. (Telefonem). Z Paryża donoszą: Dzisiejsze wydanie paryskie „New Jork Heralda" przynosi depeszę z Genewy o ewentualnem zachowaniu się Polski wobec decyzyi Ligi narodów w sprawie wileńskiej. Depesza ta jest bardzo znamienna, świadczy bowiem, z jakiemi możliwościami liczą się już teraz na Zachodzie w związku z ostateczną decyzyą w kwestyi wileńskiej. W jednem miejscu pisze wspomniana depesza, że jest bardzo wątpliwem, czy Polska będzie miała odwagę skłonić gen. Żeligowskiego do wycofania się z Wilna. W podobnym duchu piszą także inne pisma w Zachodniej Europie.

Przesilenie gabinetowe w Kownie

Ryga. PAT. Radio. Z Kowna donoszą, że spodziewane jest przesilenie gabinetu, w związku z ostrą dyskusyą na wczorajszem posiedzeniu Sejmu, na temat interpelacyi, wniesionej przez socyal-demokratów w sprawie porozumienia polsko-litewskiego. Lewica wyraziła rządowi votum nieufności.

długoletniej pracy umysłowej szlachetnych myślicieli i filozofów, prawników, polityków, walczących ramię przy ramieniu w bitwie wydanej ciemnym siłom zaśniedziałej reakcyi, przeżartego rdzą pesymizmu i... imperyalizmu.

Pacyfistyczne projekty nie pozostały li tylko w sferze utopijnej doktryny, lecz znalazły swój wyraz w konwencyach, które doszły do skutku na 2 pokojowych konferencyach haskich w r. 1899 i 1907.

Obie konwencye stworzyły skromne tylko zawiązki międzynarodowej jurysdykcyi i zawiodły powszechne nadzieje. Spodziewano się, że przedstawiciele 43 państw utworzą stały trybunał dla rozsądzania obowiązkowo oddawanych mu konfliktów; stworzono tymczasem luźne ciało sądownicze, zwoływane od wypadku do wypadku, pozbawione należnego autorytetu, ścieśnione w ramy wąskiej kompetencyi. Toteż nic dziwnego, że wpływ haskiego trybunału nie zaważył na szali wypadków, poprzedzających rok 1914. Ludzkość musiała dopiero przejść krwawy potok czteroletniej wojny, by uświadomić sobie w pełni że objektywna sprawiedliwość musi w interesie cywilizacyi zastąpić ślepą grę sił fizycznych.

Statut Ligi Narodów w art. 14 nałożył na Radę obowiązek powołania do życia stałego trybunału sprawiedliwości międzynarodowej, który ma „rozpatrywać wszystkie spory o charakterze międzynarodowym, przedłożone mu przez strony i wypowiadać doradczo zdanie o wszystkich sprawach, z któremi zwróci się doń Rada lub Zgromadzenie". Żądanie to nie było łatwe. Liga musiała dać odpowiedź na całą falangę trudnych i skomplikowanych pytań, z których każde rozszczepiać musiało obradujące instancye na wrogie obozy. Czy sądownictwo ma pozostać fakultatywnie (zależne od osobistości), czy też nabrać charakteru obligatoryjnego? Jakie sprawy mają należeć do kompetencyi trybunału? Kto ma wyznaczać sędziów itd.?

Przyjrzyjmy się teraz, jak na pytania te odpowiada obowiązujący dziś Statut Trybunału. Przyjmuje on zasadę fakultatywności, przyczem jednak zastrzega, że interwencya obligatoryjna ma obowiązywać państwa, które dobrowolnie się na to zgodzą. (Dotychczas 13). Sędziowie w liczbie 15 (w tem 4 zastępcy) zostają wybrani na 9 lat większością głosów przez Radę i Zgromadzenie z osobna z pomiędzy kandydatów poszczególnych państw, dobranych przez nie z pośród wybitnych prawników teoryi i praktyki. Ukonstytuowany w ten sposób trybunał odbywa corocznie w trzyletnich kadencyach po pięciu sędziów swą stałą sesyę od 15 czerwca, a pozatem stoi do dyspozycyi prezydenta w nagłych wypadkach. Sądzi jawnie strony we wszystkich sprawach przewidzianych konwencyami i każdorazowo za zgodą wszystkich państw, wiodących spór, przy czem zastosowuje w kolejnym porządku przepisy partykularnych konwencyi, międzynarodowe zwyczaje prawne, ogólne zasady prawa, decyzyę sądów i doktrynę naukową.

Trudno wyliczyć zalety i korzyści nowej instytucyi międzynarodowej. Wystarczy wspomnieć, że jesto pierwszy twór Ligi, który zaciera ostatecznie ślady nieszczęśliwego aliancckiego ojcostwa. Modus wyboru sędziów i okoliczności towarzyszące genewskiemu elektyjnemu procederowi dni ostatnich rozpraszają wszelkie wątpliwości i podejrzenia co do bezpartyjności światowego areopagu.

Z samej natury Ligi, jako substratu „państwa światowego" wynika, że jego ustawodawstwo znajduje przeszkodę w zbyt bałwochwalczem przestrzeganiu pełni suwerenności przez wszystkie państwa. Egzekutywa cierpi na brak skutecznych środków wykonawczych. Blokadą i bojkot okazują się z bliska straszakiem na wróble. Może trzecia gałąź państwowych atrybucyi — sądownictwo, okaże się żywotniejszą!

Nie wolno zapominać o jeszcze jednem zbawiennem następstwie ostatniego zdarzenia. Jeżeli nie mylą luźne oznaki, to T. M. S. zdoła pozyskać dla Ligi sympatyę republikańskiej Ameryki, której uporczywa abstynencya podważyć musi prędzej czy później wielkie dzieło Wilsona.

Dopóki Ameryka nie uchyli się przed moralną suwerennością Ligi narodów, pozostanie ona kadłubem — partykularną koalicyą Starego Świata. Gdy choć w części Trybunał przyczyni się do zbudowania mostu z Genewy do Waszyngtonu, zasługa jego będzie olbrzymia.

Musimy czekać....

Jeśli Trybunał Sprawiedliwości stanie się rzeczywistością, będzie to może początkiem realizacyi snu proroków judejskich, niezmordowanych głosicieli złotej epoki wiecznego pokoju i braterstwa ludów.

Ultimatum koalicyi do Węgier

Rzym. (E. E.). Przedstawiciele państw koalicyjnych wręczyli rządowi węgierskiemu ultimatum z terminem jak się zdaje 14-dniowym, w którym to czasie mają Węgrzy opróżnić przyznane Austryi komitaty zachodnio-węgierskie. Powstańcy zachodnio-węgierscy postanowili podobno bronić się do ostatniej kropli krwi i nie dopuścić do zajęcia kraju przez Austrę. Wedle doniesień z Budapesztu i zeznań podróżnych, przybywających z Węgier, powołuje rząd węgierski wojska i nie myśli o tem, by okazać posłuszeństwo żądaniom koalicyi. Sytuacya jest bardzo poważna.

Mandat Włoch w sprawie Węgier zachodnich

Wiedeń. (E. E.) Z Medyolanu donoszą, że koalicya powierzyła Włochom jako państwu w tym wypadku najbardziej interesowanemu, inicyatywę w postępowaniu przeciw Węgrom. Włoski minister spraw zagranicznych Markiz della Toretta przedłożył radzie ministeryalnej plan całej akcyi, który ma być zatwierdzony przez resztę mocarstw koalicyjnych. Włochy występują w tym wypadku jako wykonawca woli Ententy i skierują w najbliższym czasie ultimatum do rządu węgierskiego. Prasa włoska zapewnia, że rząd włoski zdaje sobie w pełni sprawę z powagi zadania powierzonego mu przez Ententę, to też wystąpi z całą stanowczością, by doprowadzić za wszelką cenę do uregulowania kwestyi zachodnio-węgierskiej w myśl traktatu pokojowego.

Pośrednictwo Czechosłowacyi w sporze austryacko-węgierskim

L. Wiedeń. (Telefonem). Dziś nastąpiło spotkanie między kanclerzem drem Schoberem a czeskim ministrem spraw zagr. Beneszem. Spotkanie to nastąpiło z inicyatywy Czechosłowacyi i rząd austryacki był niem zaskoczony. Austrya kilkakrotnie zwracała na to uwagę, że nie może prosić małej ententy o pomoc w sprawie zachodnich Węgier wobec sprzeciwu wielkiej ententy. Mimo to życzył sobie Benesz osobistej konferencyi z kanclerzem Schoberem. Węgrzy starają się za pośrednictwem Czechosłowacyi skłonić Austryę do podjęcia rokowań ugodowych i upoważyli dra Benesza w tej mierze w pewne pełnomocnictwa. Dr Benesz zaproponował rządowi wiedeńskiemu zrezygnowanie z obszaru Oedenburga i okolicy. Jak słychać rząd austryacki zgodzi się na tego rodzaju ugodowe załatwienie konfliktu z Węgrami, które gotowe są za tę interwencyę udzielić Czechosłowacyi ekwiwalentu w innej formie.

Plany monarchistów austryackich.

L. Wiedeń. (Telefonem). W dniu dzisiejszym rozpuszczono tu pogłoski, że ma powtórzyć się napad chrześcijańsko-społecznych na gmach giełdy. Dzięki energicznej postawie policyi wykroczenia onegdajsze nie powtórzyły się. Dotąd aresztowano 31 osób pod zarzutem zakłócenia spokoju publicznego.

Demonstracye wiedeńskie stoją w ścisłym związku z knowaniami monarchistów, którzy wykorzystując wymarsz socyalno-demokratycznej „Reichswehr" na granicę węgierską, chcieli urządzić w ogołoconym z wojska Wiedniu „putsch" i obalić republikę. Energiczne wkroczenie policyi na razie unicestwiło te plany.

Dalsze wydalanie Żydów z Wiednia.

L. Wiedeń. (Telefonem). Wydalenie „uchodźców" z Austryi zatacza coraz większe kręgi. Obecnie władze wydalają już nietylko Żydów wschodnich, lecz także Żydów z Czech, Moraw, Styryi i Niemiec, którzy osiedlili się w Austryi przed 20 i więcej laty. Rząd tendencyjnie interpretuje artykuł traktatu z St. Germain o prawie opcyi. Ze strony żydowskiej czynione są zabiegi, by Komitet Delegacyj żydowskich na konferencyę pokojową postarał się o autentyczną interpretacyę odnośnego artykułu.

Koniec strejku kolejowego we Wiedniu.

Wiedeń. PAT. W ciągu dzisiejszego popołudnia udało się skłonić do pracy personal prawie wszystkich dworców wiedeńskich. Na wszystkich dworcach ruch jest obecnie normalny.

—o-o—

Po strasznej katastrofie w Oppau.

Nauen. PAT. Radio. Ilość ofiar katastrofy w Oppau koło Ludwigshafen nie została jeszcze urzędownie ustalona. Urzędowy biuletyn stwierdził dotychczas liczbę 244, lecz dalsze poszukiwania wykazały liczbę o wiele większą. Ilość ciężko rannych i poturbowanych dochodzi do 2000. Przyczyna katastrofy, która w dalekim promieniu wyrządziła tak wielkie szkody, jest dotychczas okrytą tajemnicą. Przypuszczają, że przez nieostrożność spowodowano eksplozyę tlenku wodoru, a nagromadzone materyały eksplodujące powiększyły katastrofę. Szkody materyalne obliczono na 150,200.000 marek. Szkoda obejmuje także inne fabryki, które zostały niezdolnemi do ruchu.

Berlin. (E. E.) Katastrofa spowodowana wybuchem fabryki aniliny w Ludwigshafen przechodzi swymi rozmiarami wszelkie wyobrażenie. O sile eksplozyi świadczy fakt, że kilkupiętrowe budynki fabryczne zniknęły jak zmiecione z powierzchni ziemi. Wyrwa spowodowana eksplozyą ma około 100 m średnicy i 70 m głębokości. Ilość ofiar, która znalazła śmierć w gruzach, dotąd nie jest ściśle ustaloną. Jak dotąd, wydobyto około 300 zwłok, jednakowoż według wszelkiego prawdopodobieństwa jeszcze wiele ofiar znajduje się w gruzach. Liczba rannych wynosi około 1500 rannych

Rozstrzygnięcie sprawy górnośląskiej w październiku.

Paryż. (E. E.) „New Jork Herald" donosi na podstawie wiarogodnych informacyi, że o ile przy obecnym stanie prac specyalnej komisyi dla spraw G. Śląska można przypuszczać, ostateczna decyzya w sprawie górnośląskiej zostanie powzięta jeszcze w czasie sesyi Rady Ligi narodów, w każdym razie przed zwołaniem pełnego zgromadzenia Ligi, które naznaczono na 1 listopada.

Prace górnośląskiej komisyi Czterech.

Genewa. PAT. (Od specyalnego korespondenta). Komisya czterech odbyła wczoraj popołudniu posiedzenie.

Niemieckie kłamstwa o Górnym Śląsku.

Bytom. (E. E.) Depesze wysyłane do Genewy przez t. zw. „Jedność górnośląską"-, iż związek Górnoślązaków w imieniu 1½ miliona a nawet 2 milionów Górnoślązaków żąda przyłączenia G. Śląska do Niemiec, stanowią pospolite oszustwa niemieckie. Partya owa jest fikcyjną. Na zebraniu inauguracyjnem z ogółu ½ miliona partyi, było zaledwie 68 osób, których większość nie zgodziła się zresztą z wywodami mówców inicyatorów wiecu i opuściła zebranie przed jego zakończeniem. Rozporządzają oni sumą 12 milionów marek niemieckich na agitacyę. Na czele partyi stoi Sroka, znany stosstrupler.

Prasa syońska na świecie.

Kraków, 24 września.

(ls) W sprawodaniu o rozwoju ogranizacyi syońskiej, jakie kierownictwo organizacyi przedłożyło XII. Kongresowi znajdujemy interesujące daty o sile prasy syońskiej. Jakkolwiek daty te nie są wyczerpujace, to jednak pozwalają na wytworzenie sobie sądu aproksymatywnego o sile naszej prasy

Z dat tych wynikają następujące zestawienia. Ogółem istnieje 162 syońskich pism peryodycznych. Z tego: w Egipcie 2, w Ameryce 15, w Argentynie 2, w Australii 3, w Belgii 2, na Bukowinie 2, w Bessarabii 2, w Bułgaryi 5, w Kanadzie 1, w Chile 1, w Niemczech 20, w Anglii 9, we Francyi 2, w Grecyi 5, w Hollandyi 8, w Jugosławii 7, na Łotwie 1, na Litwie 2, w Marokku 2, w Norwegii 1, w Austryi 10, w Palestynie 12, w Persyi 1, w Polsce 12, w Rumunii (bez Bukowiny) 9, w Południowej Afryce 1, w Szwajcaryi 2, w Czechosłowacyi 7, w Tunisie 9, w Turcyi 1, na Węgrzech 1. Zatem ogółem w 30 państwach.

Z tego w Ameryce 24 pism, w Azyi 15, w Australii 3, w Afryce 12, w Europie 108.

Wśród pism tych jest: dzienników 26, tygodników 76, dwutygodników 10, miesięczników 20, dwa razy w tygodniu wychodzą 3, reszta w okresach nieoznaczonych.

Wedle kierunków politycznych: poale-syon prawica (lewica do organizacyi nie należy) 8, Hitachdut 6, Mizrachi 10, oficyalae organy krajowej organizacyi 21, reszta kierunku demokratyczno syonistycznego (centrum) tj. 120 (w tem 20 pism bez wyraźnego charakteru syońskiego, lecz z silną sympatyą dla idei syońskiej).

Wedle języków: w żydowskim 29 (Ameryka 5, Argentyna 2, Belgia 1, Bukowina 1, Bessarabia 2, Niemcy 1, Anglia 6, Łotwa 1, Litwa 2, Austrya 4, Polska 4), w hebrajskim 21 (Egipt 1, Ameryka 2, Bułgarya 1, Anglia 1, Austrya 1, Palestyna 11, Polska 2, Rumunia 2,), w niemieckim 35 (Bukowina 1, Niemcy 19, Jugosławia 1, Austrya 5, Polska i Śląsk 1, Szwajcrya 2, Czechosłowacya 6), w angielskim 10, we francuskim 4, w polskim 8, reszta w rozmaitych innych językach, jak bułgarskim, hiszpańskim, greckim, holenderskim (4), włoskim (4), kroackim, serbskim, szpaniolskim, norweskim, żydowsko-perskim, węgierskim, czeskim, żyd.-arabskim.

Z powyższych dat można wyciągnąć kilka pouczających wniosków: Stosunkowo słabą jest prasa syońska w Ameryce, najsilniejszą w Palestynie. Stosunkowo słabą jest również w Polsce, a niestosunkowo silną w Niemczech. Pozostaje to w związku z ogólnym poziomem kulturalnym Niemcy bowiem należą do krajów, w których publicystyka jest najbardziej rozwiniętą. Analogiczny objaw widzimy w dziedzinie wydawnictw treści żydowskiej. Żydostwo niemieckie mające zaledwie 700.000 dusz, a w tem 20000 zorganizowanych członków organizacyi syońskiej produkuje nieporównalnie więcej nowych książek treści żydowskiej, niż żydostwo polskie ze swą siłą 3 milionową. U nas mijają miesiące bez okazania sie nowej, poważniejszej żydowskiej książki, w Niemczech a nawet Austryi ruchliwość niemieckich syonistów w tej dziedzinie jest wprost podziwienia godną. Nic też dziwnego, że tak przywódcy jak przeciętny członek organizacyi syońskiej w Niemczech wyposażeni są o wiele większym zasobem wiedzy fachowej z dziedziny problemów syońskich. Temu też należy przypisać ich niestosunkowy wpływ w organizacyi i na Kongresie.

Słaba stosunkowo prasa w Ameryce (w Niemczech 20!, w Stanach Zjednoczonych tylko 15!) rzuca światło na tamtejsze stosunki i tłómaczy nam do pewnego stopnia młodość i płytkość tamtejszego syonizmu. Porównanie obu dat wypada tem bardziej na niekorzyść Ameryki, ile że na usprawiedliwienie polskiego syonizmu przytoczyć można, nader ciężkie warunki wydawnicze, jako czynnik hamujący, podczas gdy w Ameryce przeszkody tej niema. Ciekawem jest, że z 15 pism amerykańskich (wedle podanej statystyki) 14 wychodzi w Nowym Jorku, a tylko jedno poza Nowym Jorkiem, we Filadelfii, mimo, iż nie brak pokaźnych ośrodków żydowskich i w innych miastach. Widać stąd, jak wiele, jak bardzo wiele jest jeszcze do zrobienia w żydowskiem środowisku w Ameryce, aby je wydobyć z pod przemożnego wpływu asymilacyjnego kultury amerykańskiej. Jeśli dodamy, że prasa amerykańska jest na ogół krzykliwa i płytka, i że brak jej poważnych, fachowych organów jakie posiada niemiecko syońska prasa, to zrozumiemy, dlaczego liczba szeklowców z 200000 tak szybko opadła na 80000, jak szybko z 40000 do 200000 się podniosła. Potrzeba tam widocznie, spokojnej ewolucyjnej, głębokiej a nie zgromadzeniowej pracy.

Statystyka językowa, którą wyżej podaliśmy, wskazuje na to, że język żydowski i hebrajski są zastąpione w względnie największej ilości krajów. Co do żydowskiego jest to rzecz zrozumiała, co do hebrajskiego, to oznacza to pocieszający objaw zwycięskiego pochodu naszego odradzającego się języka narodowego, walczącego tak mozolnie o dostęp do mas. Są to początki zaledwie tego pochodu, ale bądź co bądź mamy już w 8 krajach prasę hebrajską, względnie jej podstawy co jest dobrym zadatkiem. Więcej niż połowa prasy hebrajskiej znajduje się oczywista w Palestynie, gdzie obok hebrajskiej prasy istnieje tylko jeden organ żydowski w języku angielskim, (The Palestine Weekly). Tam zatem unifikacya języka postąpiła i w prasie najsilniej naprzód. Stosunkowo znaczna ilość prasy w języku niemieckim jest wypływem uprzednio wspomnianych okoliczności; ogranicza się ona do krajów niemieckich względnie do krajów, nie dawno należących do monarchii austryacko węgierskiej.

Ogółem stwierdzić można, że prasa syońska przedstawia znaczną siłę, choć daleką jest od stanu nasycenia.

Co do prasy syońskiej w Polsce należy w szczególności podkreślić wystarczająca ilość dzienników jako stronę dodatnią, pism peryodycznych zaś dotkliwy brak, z rozmaitych specyalnych dziedzin życia umysłowego, gospodarczego, pedagogicznego, i politycznego — jako stronę ujemną. W tym względzie jesteśmy najubożsi. Jeśli stan ten potrwa jeszcze długo, to nasze życie duchowe stanie się tu do reszty płytkie i puste. Brak w tym względzie inicyatywy, odwagi, przedsiębiorczości

Pisma głębsze giną, bo publiczność jest płytka, zmateryalizowana, publiczność zaś jest taką — bo niema pism poważnych i torujących myśli drogę.

Jest to problem nad wyraz poważny dla naszej całej pozycyi w państwie i wśród żydostwa. Czas mu kres położyć przez wznowienie dawnych lub zapoczątkowanie nowych wydawnictw. Inicyatywa prywatna ma tu bardzo wdzięczne pole. Assocyacya kapitału prywatnego jest niezbędną, by ruszyć z martwego punktu głębszą publicystykę żydowską w Polsce. Winny się znaleść jednostki, które inicyatywę w tym względzie wezmą natychmiast w ręce.

Po Kongresie.

Ukonstytuowanie się nowego kierownictwa syońskiego

Karlsbad. (ZBK. — spóźnione). Członkowie nowego kierownictwa Komitetu Akcyjnego, rady ekonomicznej i innych instytucyi syońskich pozostali tutaj jeszcze na kilka dni celem wzięcia udziału w posiedzeniach konstytuujących. W związku z nowym składem **dyrektoryum „Keren Hajesod“** uchwalono, by **5 członków rady finansowej i gospodarczej stanowiło jednocześnie połowę dyrektoryum „Keren Hajesod“**. Dalej zatwierdziła Egzekutywa wraz z Komitetem Akcyjnym narazie **3 dyrektorów** palestyńskiej centrali Funduszu Narodowego, ze względu na to, iż układy z resztą proponowanych na stanowiska dyrektorów osób, nie zostały jeszcze zakończone.

Następne posiedzenie Komitetu Akc. org. syońskiej we Wiedniu.

L. Wiedeń. (Telefonem). Komitet Akcyjny Organizacyi syońskiej postanowił odbyć swe następne zebranie w przyszłym miesiącu w Wiedniu. Równocześnie odbędzie się w Wiedniu konferencya Komitetu Delegacyj żydowskich na konferencyę pokojową w Paryżu.

Żabotyński we Wiedniu.

L. Wiedeń. (Telefonem). Dziś przybył tu członek Egzekutywy Organizacyi Syońskiej Włodzimierz Żabotyński. Staraniem tutejszego Komitetu lokalnego organizacyi syońskiej odbędzie się w środę wielki mityng, na którym Żabotyński i prezes Komitetu Akcyjnego Organizacyi nadrabin dr. Chajes wygłoszą referaty o XII-tym Kongresie syońskim.

Instytut dla żydowskich badań gospodarczych.

Zurych. (Ż. C. P.) Instytut dla żydowskich badań gospodarczych ma na celu badanie ekonomicznych i społecznych podstaw narodu żydowskiego. Ma on tworzyć stos pacierzowy fakultetu narodowej ekonomiki uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie. Instytut obejmuje 3 sekcye: 1) **Sekcyę emigracyjną**, której zadaniem jest systematyczne uporządkowanie materyałów, tyczących się żydowskiej emigracyi i skorzystanie z nich dla celów palestyńskich. 2) **Poradnię gospodarczo-naukową**, służącą celom zarówno teoretycznym jakoteż i praktycznym. Poradnia będzie dokładała starań celem szerzenia i skoncentrowania żydowskiej pracy naukowej o charakterze gospodarczym, będzie też udzielała informacyi w sprawie korzystnych warunków lokaty kapitałów prywatnych w Palestynie. 3) **Związek żydowskich ekonomistów**, mający za zadanie skoncentrować rozprószone siły w dziedzinie żydowskiej wiedzy ekonomicznej. Przewidywane jest również udzielanie orzeczeń naukowo-gospodarczych.

Zawiązek instytutu powstał w styczniu 1920 z inicyatywy dra Artura Ruppina, kierowany zaś był przez dra Kapłun-Kogana we Wrocławiu. Po dokonaniu odpowiednich prac wstępnych, podjął instytut z okazyi XII Kongresu Syońskiego żywszą działalność. Rozpoczęto wydawanie pism i biuletynów instytutu.

W pracy przyświecają instytutowi jedynie cele gospodarcze i wykluczone jest wszelkie zabarwienie polityczne.

W skład związku ekonomistów żydowskich wchodzą między innymi pp. Adolf Böhm, dr. Jerzy Halpern, dr. Kapłun-Kogan, dr. Artur Ruppin, dr Schipper, dr Julius Simon, Dawis Trietsch. Wkładka roczna dla nadzwyczajnych członków wynosi 100 marek niemieckich.

Adres urzędu przygotowawczego Instytutu brzmi: Wrocław 16, Kaiserstr. 82.

Dobrze poinformowani...

Lwów, 22 bm. (Tel. wł.). „Kuryer lwowski“ zamieszcza informacyę, że na niedawno odbytym kongresie syonistycznym, syoniści uchwalili podjąć gaitacyę przeciw Polskiemu Stronnictwu Ludowemu w kraju i zagranicą. W związku z tem pisze „Kuryer Lwowski“, iż podstawy do tego rodzaju uchwały dala partya N. D. i wskazuje na braci Grabskich jako na osoby, które w danej sprawie mogłyby coś powiedzieć.

Nie wiedzieć, komu służy rozpuszczenie takich bajek. Kongres syoński wogóle nie zajmował się sprawą polityki żydowskiej w poszczególnych krajach, wręcz przeciwnie, uchwalił rezolucyę, stanowiącą zgodne z dotychczasowym stanem, że polityka krajowa jest zupełnie niezależną od światowego kierownictwa syońskiego. — Trochę więcej sumienności publicystycznej przydałoby się „Kuryerowi Lwowskiemu“.

A. L. Szalkowicz (Ben Awigdor).

Z Karlsbadu nadeszła smutna wieść o nagłej śmierci Ben Awigdora.

Znów tedy stoimy nad grobem niestrudzonego bojownika hebrajskiego renesansu. Tylu ich już opuściło nas w czasie wojennej zawieruchy. Dziś odszedł Ben Awigdor, przez długi czas synonim nowej literatury hebrajskiej i jej najżarliwszy miłośnik. Początek jego działalności przypada na czasy bardzo ciężkie dla hebrajskiego słowa. Po hebrajsku mało kto czytał, owych kilka hebrajskich pism, które wówczas wychodziły, borykało się z trudnościami materyalnemi i moralnemi, toteż jedna placówka po drugiej upadała.

W tym tak krytycznym czasie począł Ben Awigdor wydawać maleńkie książeczki hebrajskie, które nazwał: „Sifrej agora" — książki groszowe. Bez szumnej reklamy puszczał je w świat żydowski, książeczki zaś te wędrowały do ciemnych izb Bethamidraszu, niosąc ze sobą powiew świeżości. Toteż czytano je gorliwie, jako wytchnienie po suchych foliantach talmudu, pochłaniano je jak ożywcze krople rosy porannej.

Nie długo, bo zaledwie przez 3 lata (1891—93) ukazywały się książeczki Ben Awigdora. Wyszło ich 25, z tych najbardziej może lubiane były powiastki, których autorem był sam wydawca — Ben Awigdor.

Kiedy w roku 1893 powstało wydawnictwo „Achiasaf", był Ben Awigdor jego spiritus movens. Brał też czynny udział w redagowaniu słynnych kalendarzy wydawnictwa „Achiasaf", w których ogłosił swe powiastki jak „Dwie siostry", „Al chet" i „Za rzeką".

W roku 1897 powołuje Ben Awigdor do życia nowe wydawnictwo hebrajskie — „Tuszije", które skupiało dokoła siebie wszystkich niemal pisarzy hebrajskich. Nakładem „Tuszijji" ukazało się kilkaset tomów najwybitniejszych naszych autorów. Ponadto wydawał Ben Awigdor szereg pism hebrajskich dla dzieci, miesięcznik pedagogiczny i wiele innych.

W zeszłym roku udał się Ben Awigdor do Ameryki, celem zorganizowania szeregu wydawnictw hebrajskich. Wracając obecnie do swego miasta rodzinnego, Warszawy, zatrzymał się w Karlsbadzie, by uczestniczyć w obradach XII Kongresu. Cichy a pełny zapału, przysłuchiwał się obradom Kongresu syońskiego.

Śmierć niespodzianie odebrała Go nam w sile wieku, bo w 55 r. życia. W historyi nowoczesnej literatury hebrajskiej znajdzie z pewnością chlubne miejsce.

NADESŁANE.

Za rubrykę tą redakcya nie odpowiada.

Helena Gottliebówna Kraków **Morris Heitner** Bielsko 2008
zaręczeni we wrześniu 1921.

SARA STEIN Biecz — IZAK SCHONGUT Nowy Sącz 2009
zaręczeni we wrześniu 1921

Z okazyi zaręczyn p. Wilhelma Wildsteina z p. Franciszką Langdorfówną serdecznie gratulują
2012 Szymon Fischer i Mojżesz Kaufler.

Kochanej przyjaciółce Chany Freiwillig z Tarnobrzega z okazyi zaręczyn jej z p. Benjaminem Grünbaumem z Köln a Rh. serdecznie gratuluje
2013 Wolf Kornblüth z żoną z Niska.

Ślub p. Róży Sternówny z Krakowa z p. Mozesem Zeigerem z Dębicy odbył się w piątek, 23 bm. w Antwerpii, o czem zawiadają
2011 Rodzice i Narzeczeni.
Osobnych zawiadomień nie wysłano.

Spis ludności żydowskiej przesunięty do 5 października.

M. Warszawa. (Telefonem). Korespondent Wasz dowiaduje się, że na skutek interwencyi klubu posłów przy Tymcz. Żydowskiej Radzie nar., centralny Urząd statystyczny w interesie sprawnego przeprowadzenia spisu zarządził, by ze względu na uroczyste święta żydowskie **odroczono spis ludności w dzielnicach o większości żydowskiej do dnia 5 października.** Szczegółów tego zarządzenia na razie brak.

* * *

W związku z powyższem ogólnem zarządzeniem prezydent krakowskiej gminy wyznaniowej p. dr Rafał Landau otrzymał wczoraj telefoniczne zawiadomienie z Warszawy, że **spis ludności w dzielnicach VII i VIII w Krakowie odbędzie się dopiero dnia 5 października. W innych dzielnicach na życzenie mieszkańców żydowskich komisarze spisowi zjawią się ponownie po świętach, tj. dnia 5 października. Dla zapodań pozostaje jednak miarodajnym stan z dnia 31 września.**

Zawiadomienie to otrzymał prezydent gminy na skutek uchwalonej przez krakowską Radę wyznaniową interwencyi u miarodajnych czynników.

Koszta spisu ludności. Dekretem z dnia 30 sierpnia 1921, ustalono przez Gł. Urząd Statystyczny dla komisarzy spisowych (ryczałtem na całą Polskę) po 2000 mk., dla starszych komisarzy spisowych 2400 mk., a dla naczelnych komisarzy spisowych aż 3000 marek. Obliczenia wykazują, że skarb wydatkuje na ten cel w jednym jedynym powiecie o 50000 ludności okrągłe 120000 marek, a na 1 i pół miliona ludności w Wielkopolsce 3600000 marek: w całej Polsce, licząc średnio 25 milionów ludności: 60 milionów marek.

? Ilu obywateli ma Rzeczpospolita Polska ?

Odpowiedź na to pytanie da nam tylko powszechny spis ludności.

KRONIKA.

Kraków, 24 września.

— **Z powodu spoczynku sobotniego i wcześniejszego skutkiem tego zamknięcia redakcyi,** numer dzisiejszy nie zawiera ostatnich wiadomości telegraficznych i kronikarskich.

— **Prezydyum gminy żydowskiej u wojewody Gałeckiego.** Onegdaj przyjął wojewoda dr. Gałecki prezydyum krakowskiej gminy żydowskiej w osobach pp. prezydenta dra Rafała Landau i wiceprezydentów dra Fischlowitza i Baumingera. Prezydent Landau wyraził na wstępie podziękowanie za życzliwość, jaką p. wojewoda okazywał krakowskiej gminie na stanowisku generalnego delegata rządu i prosił o dalsze poparcie spraw gminy, która ma obecnie do spełnienia wielkie zadania. Wojewoda Gałecki dziękując za wyrazy uznania przyrzekł poparcie spraw gminy, a następnie informował się u członków deputacyi o położeniu gminy.

— Doc. dr Tomasz Janiszewski po powrocie z urlopu objął napowrót urzędowanie, jako Naczelny lekarz miejski i urzęduje dla stron od godz. 11—12 w południe.

— **Podwyższenie opłat za prąd elektryczny.** Na onegdajszem posiedzeniu komisyi gazowo-elektrycznej, odbytem pod przewodnictwem wiceprez. m. Sarego uchwalono wskutek podwyżki cen węgla podnieść na wrzesień br. ceny prądu elektrycznego a mianowicie dla lokali na 80 mk za 1 kwg, dla mieszkań prywatnych i klatek schodowych na 60 mp za 1 kwg, a dla motorów na 40 mp za 1 kwg. Nadto podwyższono czynsze za elektromierze czterokrotnie a inne taksy dwukrotnie.

— Ceny pieczywa. Magistrat podaje do wiadomości, że Komisya cennikowa w dniu 22 bm. ustaliła następujące ceny chleba, obowiązujące od dnia 23 września br.: a) chleb żytni jasny (pytlowany) 110 Mk za 1 kg. b) chleb żytni ciemny 90 Mk za 1 kg. Cena chleba jasnego żytniego wypiekanego przez miejską piekarnię i sprzedawanego codziennie w konsumach, kramach i sklepach pozostaje niezmienioną, tj. 100 Mp za 1 kg. Ceny bułek pozostają niezmienione, tj. 14 Mk za 6 dkg.

— **Ukończenie sprzedaży cukru.** Magistrat zawiadamia, że sprzedaż cukru za sierpień kończy się z dniem 27 bm. Konsumy i sklepy rejonowe mają złożyć zrealizowane kupony cukrowe za rzeczony miesiąc w Miej. Biurze Centralnym (pl. WW. Świętych L. 6) do 30 bm. włącznie.

— **O czystość przy spożywaniu owoców.** Miejski Urząd Zdrowia zwraca uwagę publiczności na szkodliwość spożywania niedojrzałych owoców oraz owoców branych do ust wprost ze straganów bez poprzedniego dokładnego ich obmycia i oczyszczenia. Nie zachowując wyżej wskazanych ostrożności narażamy się na zakażenie czerwonką, która wciąż jeszcze panuje w Krakowie i okolicy. Pomijając jednak niebezpieczeństwo zakażenia się w ten sposób czerwonką lub tyfusem, spożywanie owoców bez poprzedniego oczyszczenia ich jest rzeczą wprost wstrętną i budzącą odrazę. Trzeba pamiętać o tem, że owoce ze straganów ulicznych i sklepików zanieczyszczone są pyłem ulicznym, zawierającym zwierzęcy kał i brudem rąk przekupniów, a także kupujących. Wystarczy dokładnie opłukać zakupione ze straganów lub sklepików owoce w szklance czystej wody i przyjrzeć się pozostałej po tem opłukaniu wodzie. Z pewnością mało znajdzie się ludzi, którzyby odważyli się wypić taką wodę, a jednak biorąc do ust owoce nieoczyszczone wprowadzamy cały ten wstrętny brud do ust i żołądka.

— **Orgia podrażania cen mleka.** W bieżącym miesiącu Związek mleczarski podwyższał cenę mleka trzykrotnie. Dnia 1 bm. litr mleka kosztował 55 mk, następnie po 5 dniach płaciło się za

80 mk, zaś dnia 21 bm. podwyższono cenę mleka na 70 mk. W kołach mleczarskich utrzymuje się opinia, że jeszcze w bieżącym miesiącu mleko podrożeje, a w zmie z powodu braku paszy dojdzie do 300 mk. Jest to potworna orgia lichwy. Stan paszy dzięki kilkakrotnym deszczom nie jest tak zły, jak pp. ze Związku mleczarzy utrzymują. W każdym razie zmniejszenie wydajności mleka, które zawsze następuje w jesieni, do cen paskarskich uprawniać nie powinno. W sprawę tę, jak w wiele podobnych, winien wglądnąć urząd walki z lichwą.

— **Odłożenie terminu powołania roczników 1899—1900 r.** Ze względu na zarządzony ogólny spis ludności, przesuwa Ministr. spraw wojsk. po porozumieniu z Ministr. spraw wewn. termin powołania i poboru roczników 1899 i 1900, a mianowicie: Powołani rekruci z rocznika 1899 stawią się 5 października br. a z rocznika 1900 stawią się 6 października br w przynależnych Pow. Komp. Uzup. Dodatkowy przegląd odbywać się będzie codziennie w każdej P. K. U. w czasie od 10 do 22 października.

— **Z Akademii handlowej w Krakowe.** Wpisy do Akademii Handlowej na rok szkolny 1921-22 dały następujące wyniki: Do 4-klasowej Akademii Handlowej przyjęto uczniów 238, uczenic 165, razem 403; do Szkoły Dwuklasowej uczniów 121, uczenic 330, razem 451 i na Kursy Abituryentów słuchaczek 60, słuchaczek 350, razem 410. Wpisało się przeto ogółem 1264 osób. Ponadto zgłosiło się około 130 kandydatów na Kurs Abituryentów, których część Dyrekcya będzie mogła przyjąć dopiero w razie otwarcia jeszcze jednego oddziału, co ogłosi za kratkami w budynku Akademii z końcem września względnie z początkiem października. Ze względu na spis ludności, który odbędzie się w dniach 1—4 października oraz powołanie bardzo wielu akademików do pomocy w przeprowadzeniu spisu — wykłady na Kursie Abitnryentów rozpoczną się wyjątkowo w tym roku dopiero 6 października br.

— **Stowarzyszenie „Solidarność“ „Bne Brith“ w Krakowie,** dysponuje funduszami, z których utrzymywać i wychować zamierza 10—15 żydowskich sierót wojennych z zachodniej Małopolski.

Podania dokładnie umotywowane, do których załączyć należy fotografię sieroty, metrykę urodzenia i metrykę śmierci ojca względnie i matki, wnosić należy na ręce sekretarza Stowarzyszenia p. dr. Szymona Gottesmana, adwokata w Krakowie ul. Dietla l. 52. Sieroty nie mające ani ojca ani matki mają pierwszeństwo. Równocześnie zaprasza się osoby, pragnące wziąć sieroty na wychowanie, o pisemne zgłaszanie się i podanie swoich kwalifikacyj.

— **Miejski Teatr: Opera i Operetka.** Dziś w sobotę i jutro w niedzielę wieczór pełna wytwornego wdzięku operetka „Skrzypek z Lugano“. W niedzielę 25 popołudniu „Hrabina“ Moniuszki. W poniedziałek 26 opera „Trawiata“ z p. Mechówną w roli tytułowej. Ta najbardziej melodyjna opera Verdi'ego będzie wystawioną w niezmiernie starannej oprawie scenicznej, z udziałem świetnego zespołu artystów. Bilety już są do nabycia w kasie zamawiań u Braci Lipskich, Sławowska 8.

— **Z teatru „Bagatela“.** Ostatnia nowość paryska „Ósma żona Sinobrodego“, komedya w cztech aktach Alfreda Savoir'a, stała się niezwykłą senzacyą repertuarów teatralnych. Sztuka grana będzie dziś i jutro, potem wchodzi na repertuar „Don“ R Besier'a. Początek o godzinie 8-ej.

— **„Grigri“,** operetka P. Linckego, będzie najbliższą premierą w teatrze „Nowości“ Libretto egzotyczne jest pełne humoru i dowcipnych sytuacyi. Dyrekcya przygotowuje nowe dekoracye i kostiumy oraz wspaniały balet. W głównych rolach wystąpią najlepsze siły teatru „Nowości“. Dziś i codziennie „Taniec szczęścia“.

— **Jedyny koncert E. Petriego,** który odbędzie się we czwartek 29 bm. wyjątkowo jeszcze w sali „Sokoła“, zapowiada się świetnie. Krakowskie Biuro Koncertowe E. Bujańskiego zawarło przed kilku dniami na sezon 1921—1922 umowę z gminą miasta Krakowa, na podstawie której wszystkie koncerty urządzać się będzie w pięknej sali koncertowej Starego Teatru, którą obecnie odrestaurowano z wyjątkowym przepychem, będzie godnym przybytkiem sztuki. Pierwszy koncert inauguracyjny sezon koncertowy w Starym Teatrze odbędzie się w październiku b. roku.

— **Kollegium wykładów naukowych** (Rynek Główny, Linia A—B l. 39), podejmuje z dniem 1. X. br. pracę. Zarząd pozyskał cały szereg znakomitych prelegentów, jak prof. U. J. Ign. Chrzanowskiego, Dra Folkowskiego, Kallenbacha. Dra Ad. Krzyżanowskiego, nadto Dra Koperę, Dra Pappeego, red. Emila Beckera, red. Srokowskiego, X. Prof. Hordyńskieoo i w. in. Wyjaśnienia i wpisy codziennie m. 6—8 w kancelaryi Kollegium.

— **Kary na lichwiarzy.** Za lichwę masłem skazał urząd walki z lichwą wieśniaczki z pod Krakowa: Apolonię Latałę na karę 10-dniowego aresztu i grzywnę 2000 mk, Apolonię Janikową na 5 dni aresztu i grzywnę 2000 mk, Karolinę Kapustę na 3 dni aresztu i grzywnę 3000 mk, Maryannę Sałęgę na 3 dni aresztu i grzywnę 2000 mk oraz Franciszkę Konderową na 2 dni aresztu i grzywnę 3000 mk.

Nadto skazano za lichwę mięsem Franciszka Balzera, rzeźnika, na 14 dni aresztu i grzywnę 25.000 mk. Za lichwę słoniną skazano Zuzannę Suską na grzywnę 5000 mk, a Adama Dębińskiego na grzywnę 10000 mk.

Za sprzedaż pomidorów po lichwiarskich cenach skazał Urząd Marcelę Chrabąszcz, właścicielkę sklepu przy ul. Szczepańskiej na 7 dni aresztu i grzywnę 10000 mk.

Dalej skazano Błażeja Pytla, właściciela mleczarni przy pl. WW. Świętych, na 10 dni aresztu i grzywnę 50.000 mk. Pytel sprzedawał małe krążki masła o wadze ½ dkg w cenie od 20—30 marek

Za lichwę mieszkaniową skazano Maryę Turską, mieszkającą przy ul. Łobzowskiej 45, na 3 dni aresztu. Turska pobierała od swojego sublokatora za wynajęcie umeblowanego pokoju z pościelą 3000 mk miesięcznie. Przy tej sposobności musimy zwrócić uwagę Urzędowi walki z lichwą, że podobnych pań Turskch, które ciągną szalone zyski z podnajmowania pokoi kawalerskich lub też całych mieszkań jest bardzo wiele. Możeby urząd walki z lichwą zaopiekował się czulej tą kategoryą paskarzy.

— **Wielka obława policyjna.** Wczoraj przeprowadziły organa policyjne wielką obławę w poszukiwaniu za rzezimieszkami. Podczas obławy wpadli w ręce policyi różni bandyci oraz kilka podejrzanych indywidyów. Ogółem aresztowano 17 osób.

— **Kradzież walizy z towarem.** Podczas przewozu towarów bławatnych z ul. Krakowskiej na gł. dworzec kolej. skradziono Chaimowi Fertigowi, kupcowi z N. Targu, walizę towarami bławatnymi wart. 50.000 mk Śledztwo w tej sprawie prowadzi policya.

— **Pożar.** Wczoraj w Dabiu wznieciły dzieci przez nieostrożne obchodzenie się z zapałkami pożar w stajni w pobliżu baraków wojskowych. Na miejsce pożaru przybyła straż ogniowa i pożar wkrótce ugasiła. Szkoda znaczna.

—o-o—

— **Przedświt Haschachar.** W poniedziałek 26 bm. będzie miało miejsce w lokalu przy ul. Stradom 15, of., I. p., plenarne zebranie członków z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie ze Zjazdu org. akademików żydowskich, 2) program przyszłej pracy, 3) wybór nowego Wydziału. Początek punktualnie o godz. 7½ wiecz.

—o-o—

—o-o—

—o-o—

REPERTUAR TEATRU M. J. SŁOWACKIEGO

Sobota: „Dwie cnoty“.
Niedziela pop.: „Zemsta“; wiecz.: „Dwie cnoty“
Poniedziałek: „Dwie cnoty“.
Wtorek: „Zemsta“.

TEATR MIEJSKI: OPERA I OPERETKA.

Sobota: „Skrzypek z Lugano“.
Niedziela pop.: „Hrabina“; wiecz.: „Skrzypek z Lugano“.

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA“:

Sobota: „Ósma żona Sinobrodego“.
Niedziela pop. „Don“; wieczorem: „Ósma żona Sinobrodego“.
Poniedziałek: „Ósma żona Sinobrodego“.
Wtorek. „Ósma żona Sinobrodego“.

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH.

Sobota: „Taniec szczęścia“.
Niedziela pop. „Taniec szczęścia“; wieczorem: „Kapłanka ognia“.

—o-o—

Z kraju.

Naczelnik Państwa wyjeżdża dnia 24-go bm. do Lwowa na uroczystość otwarcia Targów Wschodnich.

Rada miasta Warszawy a sprawa wileńska. Na czwartkowem posiedzeniu Rady miasta Warszawy powzięto rezolucyę w sprawie ostatniej uchwały Rady Ligi narodów co do losów Wileńszczyzny, uznając uchwałę tę jako szkodę, wyrządzoną narodowi polskiemu i zainteresowanej ludności.

Sazonow w Warszawie. Były carski minister spraw zagranicznych, Sazonow, przybył do Warszawy w sprawie parcelacyi dóbr, które stanowiły jego własność. „Przyjazd jego — dodaje „Swoboda“ — nie ma żadnego znaczenia politycznego“.

Zgon uczonego. Wczoraj zmarł w Warszawie były docent uniwersytetu krakowskiego, obecnie profesor uniwersytetu warszawskiego, autor wielu dzieł w języku polskim i francuskim z dziedziny chemii. Koźniewski.

Wiec Związku Inteligencyi Pracującej. Na odbytym w Warszawie wiecu, zwolanym przez Zw. Intelig. Pracującej, po wyczerpującej dyskusyi przyjęto rezolucyę, domagającą się:

1) Uposażenia funkcyonaryuszów armii i urzędników państwowych w wysokości wystarczającej na życie; 2) Usunięcie niedomagań skarbowych nie drogą oszczędzania na płacach funkcyonaryuszy państw., lecz przez opodatkowanie ogółu w zależności od zdolności płatniczej, przez ściągnięcie pożyczki przymusowej i jednorazowej daniny majątkowej, przez konfiskatę majątków utajonych, oraz przez opodatkowanie zysków wojennych.

Pozatem rezolucya ta piętnuje nieład, panujący w administracyi, do czego przyczynia się w znacznym stopniu szablonowo przeprowadzona redukcya personelu urzędniczego i wskazuje na konieczność zmian obecnego nieudolnego systemu administracyjnego.

W zakończeniu rezolucya podkreśla, że wydala nie urzędników państwowych odbywa się w sposób bezprawny i stwierdza, że jedynym skutecznym dla pracown. państw. sposobem jest samoobrona drogą organizowania się urzędników państwowych i prywatnych w Związki Zawodowe i zcentralizowanie tych organizacyi w Związki Inteligencyi Pracującej.

Ze świata.

Marki pocztowe na cześć Dantego. Sześćsetna rocznica śmierci Dantego, obchodzona obecnie ta uroczyście przez całe Włochy, upamiętniona też będzie wydaniem trzech marek pocztowych na cześć wielkiego poety.

Pierwsza z tych marek, wartości 15 centesimi, przedstawia orła, trzymającego w szponach rozwiniętą kartę tytułową Boskiej Komedyi z napisem:

...Che sorra gli altri com aquila vola...

Pod napisem tym widnieją inicyały Towarzystwa „Societa Nazionale Dante Alighiere“ i słowa: „Centenario Dantesco 1921“.

Świeca dla upamiętnienia Carusa. Z Londynu donoszą do „Neue Freie Presse“: Dla uczczenia pamięci Carusa wyrabiana jest obecnie w Ameryce świeca, która ma mieć 6 metrów wysokości i ważyć 1000 funtów.

Olbrzymią tę świecę wysyła do Neapolu przytułek dla sierot włoskich w Nowym Jorku, stale zasilany hojnie przez wielkiego śpiewaka. Świeca ma być ustawiona w kościele Najświętszej Maryi Panny w Pompei, do którego Caruso odbywał zawsze pielgrzymki podczas pobytu swego w Europie, i — zapalana corocznie w dzień Zaduszny.

Jak obliczają, olbrzymia świeca starczy w ten sposób na parę tysięcy lat, gdyby zaś paliła się bez przerwy, to potrzebaby dla jej wypalenia 13 lat i 17 miesięcy.

Dział gospodarczy.

PRZEMYSŁ I HANDEL.

Ożywienie się przemysłu w Łodzi. Przemysł łódzki ożywia się w ostatnich czasach z dnia na dzień. W magazynach fabrycznych stale brak towarów. Pomimo to ceny utrzymują się na dawnym wysokim poziomie. Zupełnemu podjęciu ruchu w przemyśle łódzkim stoi na przeszkodzie ogromny brak węgla. Przemysłowcy są rozgoryczeni tem lekceważeniem ze strony Rządu tej ważnej sprawy.

Wogóle brak węgla w Łodzi jest wprost nie do zniesienia. Nawet elektrownia łódzka nie ma go w tej ilości, aby mogła dostarczyć światła miastu, wobec czego całe dzielnice są nieoświetlone.

Zawieszenie monopolu spirytusowego. Korespondent „Przeglądu Wieczornego" otrzymał od szefa sekcyi monopolowej min. skarbu p. Leśniewskiego następujące informacye w sprawie krążących pogłosek o zniesieniu monopolu spirytusowego:

— Monopol spirytusowy nie będzie zniesiony, **lecz** zawieszony na 2 lata.

— **Od kiedy?**

— **Według projektu, złożonego** Radzie ministrów od 1 listopada.

— **Dlaczego rząd zawiesza monopol** spirytusowy?

— Chodzi o to, by dać możność zremontowania się gorzelniom zniszczonych i zwiększyć produkcyę tak, by można część jej wywieźć zagranicę i tym sposobem poprawić walutę.

— **Co zastąpi monopol?**

— **Akcyza.**

— **Czy to będzie korzystniejsze** dla skarbu?

— **Naturalnie**: monopol przynosi skarbowi do **4 miliardów mk. rocznie**, akcyza da około 30 mi**liardów.**

— **Ile przyniosła dotychczas** stosowana **opłata w złocie?**

— **Do 1 lipca rb. 12 milionów mk.** niemieckich **w złocie.**

— **Dlaczego ją skasowano?**

— **Dlatego, że wytworzył** się sztuczny kurs **marki złotej. Opłaty w złocie stosowane będą tylko przy wywozie zagranicę.**

Zakaz przywozu skór z Polski. Rząd angielski **zabronił przywozu** z Polski następujących arty**kułów**: skóry surowej, futrzanej, kopyt wraz z **mączką z opyt**, rogów i mączki rogowej, kości i **mączki** kostnej, szerści i krwi suszonej. Odnośny **dekret opiera** się na ustawie o zwalczaniu chorób **zakaźnych, wśród zwierząt.**

Wypłata ropy bruttowej. Wedle zapewnienia **danego** przez prez. Państwowego urzędu naftowego **p. Widomskiego** Zjendoczeniu bruttowców ma **być** wypłata za ropę, przypadającą na udziały **brutto aż po koniec** roku 1920 w najbliższym **czasie uskuteczniona. P. U. N.** odniósł się do za**rządów kopalń**, aby pod grozą zastrzeżonych w **kontraktach** naftowych rygorów unikał wszelkiej **dalszej** zwłoki w wypłacaniu kwot.

Handel z Rumunią. Związek konfekcyi łódzkich **zwrócił się** za pośrednictwem min. handlu i przemysłu do Warszawskiej misyi rumuńskiej z zapytaniem, czy rynki rumuńskie nie byłyby gotowe przyjąć polskich towarów konfekcyjnych. Rumuński attache handlowy wezwał w odpowiedzi Związek do wyznaczenia przedstawicieli dla nawiązania stosunków handlowych z Rumunią. Wybrana w tym celu komisya rozpoczęła już rokowania z reprezentantami handlowymi Rumunii.

Z giełdy.

Kraków, 23 września.

Na rynku akcyjnym uwidoczniała się dziś ogólna tendencya zwyżkowa przy żywych obrotach. Najsilniejszą zwyżkę kursu uzyskała Siersza górnicza, bo aż 10% wczorajszej ceny (1000 mk), znaczną była również zwyżka Zieleniewskiego I. i II. em. (400 mk), Elektr. w Sierszy (250 mk) i Chodorowa (550 mk). Zniżkę wykazała jedynie Polska Nafta (100 mk). Z akcyi bankowych oprócz cieszącego sę stałym popytem Banku Przemysłowego, dokonano też pojedynczej transakcyi w Banku Małopolskim.

W walutach ujawniła się i dziś gwałtowna haussa. Dolar oficyalnie przekroczył już 5000, franki francuskie zyskały od wczoraj 70 punktów (20% wartości!!), marki niem. zyskały 3 p., kor. czeskie 4 p., nawet korona austr. mimo swego spadku na rynkach międzynarodowych podniosła się nieco w kursie. Jak widać świat handlowy nie reaguje dotąd na projekty uzdrowienia naszych stosunków gospodarczych **przez utworzenie** Rady finansowej o rozległych **uprawnieniach i przez** inne radykalne **urządzenia.**

Giełda krakowska z dnia 23 września 1921 r.

Akcye bankowe:	ofiar.	żądano	transak.
Polsk. Bank Przemysłowy I—IV em.	700·—	800·—	750—775
Polski Bank Przemysłowy V em.	600·—	700·—	650—700
Hipoteczny	775·—	825·—	
Małopolski	600·—	700·—	650·—
Ziemski Bank Kredytowy	600·—	700·—	
Powszechny Bank Kredytowy S. A	275·—	325·—	
Bank Ziem. dla kresów Łańcut	600·—	700·—	
Bank kredytowy w Warszawie	—·—	—·—	
Akcye Tow. handl. przem.			
Polskie Tow. handl. („P. T. H.") I—IV em.	1100·—	1300·—	1150—1300
Polskie Tow. handl. („P. T. H.")	—·—	—·—	
Spółka akc. „Lupeka"	375·—	425·—	400·—
„[illegible] Club" Tow. transport.-hand. I-III	800·—	900·—	850—900
Hartwig, Dom eksped.-handl. Poznań	—·—	—·—	
Żegluga Polska	375·—	425·—	
Zieleniewski I-II em.	10100·—	10500·—	10200-10500
„ III em.	8900·—	9200·—	
Warsz. Sp. akc. Bud. Parowozów - em.	1450·—	1550·—	
„[illegible]" fabryka maszyn rolniczych	7500·—	8200·—	
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln. I-IV	3700·—	3900·—	[illegible]
„Trzebinia" fabr. maszyn i narz. roln.	—·—	—·—	
Zakłady amunicyjne „Pocisk"	1250·—	1350·—	1275—1350
„Automotor" fabryka samochodów	1900·—	2100·—	
„Górka" fabryka cementu	9600·—	10000·—	9750—10000
Sierzańskie zakłady górnicze S. A.	11000·—	11500·—	11000-11500
„Izopege" Tow. dla przedsięb. górniczych	8900·—	9300·—	9200—9100
Polska nafta	2700·—	3100·—	2750—3000
„ II em.	—·—	—·—	
Elektrownia w Sierszy III em.	2400·—	2800·—	2450—2700
„Oileos" T. A.	6000·—	6500·—	
„Tezet" Powszechne zakłady budowlane	1150·—	1250·—	
Fabr. przetworów tłuszcz. w Trzebini	4300·—	4600·—	4500—4450
„Krakus" Zjedn. fabr. przetw. wysk. I-V.	3000·—	3300·—	3100—3200
Fabryka porcelany w Ćmielowie	3900·—	4100·—	
Fabr. i Raf. cukru w Chodorowie I-IV em.	4800·—	5100·—	4850—5050

Waluty dewizy	Waluta markowa Gotówka (banknoty) Kupno	Sprzedaż	Czeki Kupno	wpłaty Sprzedaż
Dolary St. Zj.	5200·—	5400·—	5200·—	5400·—
Dolary kanadyjskie	—·—	—·—	—·—	—·—
Franki francuskie	380·—	410·—	380·—	410·—
Marki niemieckie	50·—	53·—	50·—	53·—
Korony austryackie	3·10	3·40	3·10	3·40
Korony czesko-słowackie	60·—	63·—	62·—	66·—
Lei rumuńskie	—·—	—·—	—·—	—·—

Giełda warszawska z 23 bm. Dolary Stanów Zjedn. gotówka tranz. 5650, sprzedaż 5600, kupno 5400, kanadyjskie got. tranz. 40 0. Franki franc. czeki tranz. 419—405, sprzedaż 405, kupno 395. Funty szterl. czeki tranz. 21500. Nowy Jork czeki tranz. 5610. Marki niem. got. tranz. 54—53·50, czeki tranz. 54—53·50, sprzedaż 54, kupno 52. Gdańsk czeki tranz. 54—51·50. Korony austr. czeki tranz. 342·50—338, sprzedaż 340, kupno 325.

Giełda wiedeńska z 23 bm.: Renta majowa 123·—, **austr. renta kor. 121·—, renta lutowa 125·—, węgierska renta koron. 310**, losy tureckie 8350·—, priorytety kolei południowej 5170, Anglobank 2749, Bankverein 1620, Bodenkredit 3100 austr. zakład kredytowy 1780. Bank depozytowy 495, Laenderbank 3505, Merkury 1185, Unionbank 1475, Zivnostenska 8298, Kolej północna 39800, Lwów-Czerniowce 5800, Koleje austr. —·—, Kolej południowa 4450. Alpiny 10010, Berg und Huetten 21950, Krupp 4750, Huta Poldi 94 0, Rima 7775, Skoda 10590, Apollo 9800, Fanto 51200, Gal. Karpaty —·—, Galicja 71000. Zieleniewski 3700, Siersza

Kursa dewiz w Zurychu 23 bm. (L.). Berlin 550·— (21 bm. 5·37—), N. Jork 579 (581), Londyn 21·67 (21·60), Medyolan 24·05 (24·22), **Bruksela** —·— (40·50), Praga 6·80— (6·85), **Budapeszt** 0·7 (·92—), Zagrzeb 2·65 (2·60), Bukareszt 5·30— (5·50—), **Warszawa 0·16 (0·13),** Wiedeń 0·53 (0·52—). Austr. stempl. 0·37 (0·33), Paryż 41·30 (46·52)

Zjazd dziennikarzy polskich we Lwowie

Lwów, 23 września.

Dziś o godz. 12-ej w południe rozpoczął się zjazd dziennikarzy polskich przy licznym udziale delegatów prasy **wszystkich dzielnic** i ziem polskich, **G. Śląska i Wileńszczyzny oraz** zaproszonych gości. Zjazd zagaił prezes syndykatu dziennikarzy polskich we Lwowie, dr. Vogel, udzielając **głosu dr Kazimierzowi Bartoszewiczowi**, po którego **przemówieniu uchwalono** jednogłośnie **protest przeciw narzucaniu przez** Ligę Narodów jednostronnych **uchwał**, dążących do oderwania **Wileńszczyzny od Polski wbrew woli** ludności zainteresowanej. Zjazd wyraził również hołd i uznanie gen. Żeligowskiemu **w pełnem** przekonaniu, że wytrwa na zajętem stanowisku.

Po wyborze prezydyum, do którego weszli p. Beaupre, poseł Marchlewski, Libiski, Dąbski, Radwan, Kazimierz Tetmajer i Hryniewicz, przewodniczący Beaupre udzielił głosu prez. Neumanowi, który powitał serdecznie zjazd w imieniu **miasta. Nastąpiły przemówienia** powitalne rektora Kasprowicza, arcybiskupa Bilczewskiego, wojewody Grabowskiego, prezesa Targów Wschodnich p. Turskiego, delegata górnośląskiego Bereskota red. Hryniewicza z Wilna. Po odczytaniu telegramów powitalnych, prof. uniwersytetu Zakrzewski wygłosił referat na temat zadań narodowych i państwowych prasy.

—o—o—

Echa konferencyi pos. dra Thona z premierem Ponikowskim.

M. Warszawa. (Telefonem). W uzupełnieniu wiadomości o przyjęciu pos. dra Thona **przez** premiera Ponikowskiego dowiaduje **się Wasz** korespondent, że poseł dr Thon podniósł **m. i.** konieczność wniesienia do sejmu **noweli do** ustawy o spoczynku niedzielnym, **która to** ustawa rujnuje gospodarczo ludność **żydowską** i przez to szkodzi również interesom **państwa.** Również zażądał pos. Thon **przyspieszenia rewizyi** procesu rabina Szapiry z **Płocka, który** został skazany na karę śmierci, **oskarżony o** niesienie pomocy bolszewikom **podczas zeszłorocznej** inwazyi.

Premier przyrzekł postarać się o **przyspieszenie** rewizyi procesu.

Nowy podsekr. stanu w prezydyum Rady ministrów.

M. Warszawa. (Telefonem). W miejsce p. Władysława Wróblewskiego, obecnego **posła** Rzeczypospolitej w Londynie mianowany **został podsekretarzem stanu** w **prezydyum Rady ministrów p. Lechowicz**, dotychczasowy **dyrektor** departamentu legislatywnego Rady **min.**

Millerand o polityce Francyi.

Paryż. PAT. Havas. Jedna z osobistości bliskich prezydenta Milleranda udzieliła wyjaśnień „Petit Journal" w sprawie polityki **francuskiej. Millerand**, zdaniem tej **osobistości**, jest głęboko przekonany o konieczności **kontynuowania** polityki, zmierzającej do zmuszenia Niemców, aby wykonały przyjęte na siebie zobowiązania. Prezydent pragnie zachowania ścisłego sojuszu francusko-angielskiego, **uważając**, że prawa Francyi muszą być warowane.

Otwarcie kongresu Stanów Zjednoczonych.

Waszyngton. PAT. (Reuter) Dzisiaj otwarto kongres. Prezydent Harding nadesłał traktaty pokojowe z Niemcami, Austryą i Węgrami. Sądzą, że przywódca partyi ludowej senator Lodge zażąda podczas rozmowy z prezydentem, by traktaty pokojowe przekazano komisyi **dla** spraw zagranicznych.

Waszyngton. PAT. Reuter. Po pierwszem posiedzeniu Komisyi dla spraw zagranicznych przewodniczący komisyi Lodge odwiedził sekretarza stanu Hughesa i zakomunikował mu, że ratyfikacya traktatu kokojowego z Niemcami, Austryą i Węgrami jest zapewniona.

Zmiana w stanowisku bolszewików wobec międzynarodowego komitetu pomocy.

Horsea. PAT. Radio. Po wymianie ostatnich not rząd sowietów zmienił swoje **postępowanie** w kierunku ułatwienia akcyi ratunkowej **międzynarodowemu** Komitetowi. Ograniczenia, jakie dotychczas czyniono, zostaną **w najbliższej** przyszłości usunięte. Towarzystwa niosące pomoc, doznają wydatnego poparcia i swobody działania. Międzynarodowy komitet ratunkowy żąda bezwzględnego spełnienia swych **żądań co do organizacyi niesienia pomocy.**

O ostatnią notę angielską do bolszewików.

Londyn. PAT. Reuter dowiaduje się z miarodajnego źródła, że doniesienia, jakoby ostatnia nota rządu angielskiego wystosowana do Rosyi powstała z prywatnej inicyatywy **Lorda** Courzona i stała w sprzeczności **z tendencyami** całego gabinetu, są zupełnie **bezpodstawne.** Krok ten był bowiem wynikiem **jednomyślnej** decyzyi gabinetu.

Niemiecki zamach na Kłajpedę.

Paryż. (E. E.) **„Intransigeant" twierdzi, że** gen. von der Golz przygotowuje **podobno w** Prusach wschodnich zbrojne **wystąpienie celem** zawładnięcia terytoryum **Kłajpedy i przyłączenia go do Rzeszy. Zamachu von der Golz** ma **dokonać przy pomocy znanej żelaznej dywizyi**, której **żołnierze są rozlokowani w majątkach obszarników w Prusach Wschodnich.** Wiadomość ta wymaga **potwierdzenia.**

Nowy gabinet bawarski.

Gdańsk. PAT. Skład nowego rządu bawarskiego jest następujący: hr. Lerchenfeld prezydent ministrów, obejmujący równocześnie teką ministerstwa spraw zagranicznych i ministerstwa sprawiedliwości, dr Schweyer, minister spraw wewnętrznych, Matt, minister oświaty, Krausneck, minister skarbu, Walzhofer minister przemysłu i handlu, Mann, minister opieki społecznej.

Monachium. (E. E.) Tutejsza prasa wyraża nadzieję, że wybór hr. Lerchenfelda na stanowisko prezydenta ministrów przyczyni się w dużej mierze do załagodzenia sporu między Berlinem a Monachium i pomyślnego wyniku rokowań z rządem Rzeszy.

Monachium. PAT. Monachijska Dyrekcya policyjna dementuje rozpowszechniane zagranicą pogłoski o zamachu na prezydenta ministrów hr. Lerchenfelda.

Zaostrzenie sporu angielsko-irlandzkiego.

Londyn. (E. E.) L. George oświadczył na posiedzeniu rady ministrów, że ostatnia odpowiedź de Valery weale go nie zadawala. Dalsze pertraktacye wedle jego zdania byłyby tylko stratą czasu, ponieważ de Valera nie przymie głównego warunku przez L. Georgea postawionego. Wszyscy ministrowie podzielają zapatrywania premiera. Odpowiedź dla de Valery zostanie wysłaną jutro.

O pokój grecko-turecki.

Londyn. (E. E.) Wedle doniesień dzienników, ma się grecki minister Gunaris udać do Londynu dla zakomunikowania warunków pod któremi Grecya byłaby skłonną zawrzeć pokój z Turcyą.

Ogłoszenie konkursu.

Wydział Stowarzyszenia izraelitów postępowych rozpisuje konkurs na 5 stypendyów po 400 Mk. i 5 po 200 Mk. imienia błp. Maurycego Silbersteina dla dobrze uczących się uczniów wyzn. mojż., do szkół w Krakowie uczęszczających.

Ubiegający się winni wnieść podania, zaopatrzone w dowody: a) dobrego postępu, b) ubóstwa przez Dyrekcyę szkoły, względnie Dziekanat Uniwersytetu, do Wydziału Stowarzyszenia na ręce adw. Dra Rafała Landaua w Krakowie do dnia 31-go października 1921 r włącznie.

Dr. Henryk Apte sekretarz. **Dr. Rafał Landau** prezes Stow.

Kraków, we wrześniu 1921. 1630

Nakładem Gal. Sp. Wydawniczej. Red. nacz.: Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks. Feldman. Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 7